

48 HVARJEHANDA.

Litteraturblad n:o 2, februari 1856

Under denna populära titel kommer läsaren nu och då att finna hvarjehanda spaltfyllnad. Namn och sak kommer icke af brist på något bättre; men svårigheten, att inpassa det goda jemnt i de 64 spalterna för hvarje häfte, en svårighet, som föga någon läsare torde tänka på, kan stundom tvinga oss att upptaga de sista spalterna för »hvarjehanda».

I Athenæum Français finna vi en kort historik öfver papperstillverkningen i Frankrike tillika med en ungefärlig uppgift på beloppet deraf nuförtiden. 10

År 1852 uppgick tillverkningen till 45 millioner kilogrammes, lika med 105 millioner skålpund ungefär. 1855 hade den stigit till 120 millioner skålpund. Hälften häraf eller 60 millioner skålpund dels förbrukas i Paris, dels försändes derifrån. Deraf åtgår för dagliga tidningarne öfver 5 millioner, för regeringens tryck lika mycket, för öfrigt tryck öfver 10 millioner, skrif- och brefpapper nära 6 millioner, o. s. v.

»De sjuttiofem tryckerierna i Paris sysselsätta i medeltal tre handpressar och två machinpressar hvarje. De trycka 2 ris pr handpress, 8 ris pr machinpress, eller 22 ris papper per dag, således alla sjuttiofem tillsammans 1 650 ris dagligen. Multiplicerar man detta belopp med 300 dagar, får man 495 000 ris och, hvarje ris beräknadt till 9 kilogr., 4 445 000 kilogrammes för året». 20

Häri synas således tidningarne icke vara inberäknade. Man erfar af samma artikel, att *Presse* trycker 40 000, *Siècle* 35 000, *Constitutionnel* 25 000, *Moniteur* 24 000, *Patrie* 18 000, *Pays* 14 000, och *Débats* endast 9 000 exemplar.

»Af de i Paris tryckta böcker åtgår på stället endast tiondedelen; det öfriga försändes till departementerna och utlandet. En del af upplagorna stannar dock magasinerad i Paris tie, tjugu till trettie års tid, och utgår ofta endast för att försäljas till makulatur till betydligt lägre pris än papprets ursprungliga värde». 30

»Om genom tryckning och författarehonorarium papprets värde fyrdubblas, då det förvandlas till bok, förutsatt nemligen att smaken och modet tillåter att realisera detta ideela värde, så förlorar det deremot tre fjerdedelar af ursprungliga värdet om det måste säljas som makulatur». 40

Man finner häraf, att tryckningskostnaden i Paris måste vara betydligt lägre än hos oss, der den uppgår till *tre* stundom *fyra* gånger papprets pris. Skall derföre här en bok säljas till fyra gånger papprets pris, så kan en författare icke vänta högre honorarium, än papprets enkla pris, eller 2 à 3 Rubel pr ark för en upplaga af 500 exemplar. Men nu är saken, att våra böcker kosta 4 à 5 kop. pr ark eller 20 à 25 Rubel Silfver pr ris, alltså åtta à tie gånger papprets värde. Man skulle kunna tro, att våra förläggare riktigt slösa med författare-honorarier. Men författarna veta icke att tala härom. Hvad man vet är, att boktryckerierna hafva sina privilegier. 40

Litterär odödlighet. Det nyss anförda kan redan föra tanken på den litterära odödlighet, som måtte vinnas genom ett årstryck af 500 000 ris. I *Blätter für literarische Unterhaltung* läses en liten uppsats häröfver, som efter en blick på de orätt beräknade odödligheterna i England och Frankrike talar om Tysklands odödligheter i följande ordalag: 50

»Ack! Om vi blott kasta en blick på senaste förflutna hundra år i Tyska litteraturen, hvilken beklagensvärd syn visar sig icke för våra ögon! Vi se der en verklig »Campo Santo», öfversållad med grafstenar. Huru många poëter, huru många omtyckta författare, som man läste, som man beundrade, som man firade under deras lifstid, äro icke nu begrafna i den djupaste glömska, så att deras namn lefver endast på de grafstenar, litteraturhistorien öfver dem upprest! Hvem läser nu dikter af en Denis, en Mastalier, af Kretschmann, Nicolay, 10 Alxinger? Hvar finnas läsarena och beundrarena af de romaner och dramer, med hvilka Hermes, Saphir de la Roche, Iselin, Jerusalem, Gotter, Jünger, Stephani, Krüger, Abbt och Garve upplyste och lyckliggjorde så många tänkande och kännande själar? Och huru ofta öppnar man Wieland's mest berömda romaner eller Klopstock's *Messias*, som likväl gjorde epok i Tyska litteraturen? Eller hvem faller det väl in att omläsa Gessners *Idyller*, hvilka ännu under författarens lifstid öfversattes på alla lefvande språk? Hvem fröjdar sig väl åt Rabeners *Satirer*, som på sin tid ställes så högt? Den nu rådande smaken i Tyskland förkastar hela arter af litteratur, som 20 fordom odlades af de mest utmärkta litterära förmågor, såsom odet, hymnen, fabel och epigrammet. Och romanerna! Huru många af dessa, utkomna under detta sekels lopp, slukade af en allmänhet, som är i behof af starka själsrörelser, och af den samtida kritiken upphöjda såsom mästarstycken, hafva icke redan försvunnit till och med ur sin otacksama publiks minne! De la Motte Fouqué, författaren till *Undine* och »*Der Zauberring*», var säkert icke nutidens bästa romanförfattare underlägsen, och likväl hör man knappt nog hans namn nämnas. Det fanns en tid, då man var förbunden att anse Grabbe för en genialisk författare, om man icke vill gälla för en person utan smak. Och hvem läser honom nu? Se der, hvad litterär 30 odödlighet är, denna dröm, som ännu alla dagar plågar så många stråfvande poeter och romanförfattare! *Memento mori!* detta är den devis, som hvarje ny litterär produkt borde bära på ännu.

I H:fors Tidning och Kuopio Tidning har oss tillhandakommit diverse polemik; hvilket härigenom qvitteras.

Kunna H:fors Tidningar icke bestå sig någon insigt i något ämne för menskligt vetande, kunna vi icke hjälpa saken. Bladet skall troligen läsas lika mycket, äfven om ur detsamma ingenting kan läras, d. ä. om det också »är till för nöjet blott». Men härtil hörer icke, efter hvad vi 40 kunna finna, att det nöjsamma bladet skall disponera öfver våra spalter, för oss bevekligt bedjande om insända artiklar, hvilka det sjelft försmår att mottaga.

Hvarken för egen del eller för våra läsare hafva vi tillfälle att utreda, hvad Kuopio Tidning egentligen menat eller menar med sina artiklar om det sedliga förderfvet i skolorna. Derpå kommer icke heller serdeles an. Vi hafva uttalat vår mening i saken, och K. T. behöfver deraf icke taga åt sig annat, än hvad vi uttryckligen adresserat till densamma. Det hade varit bladet det lättaste i verlden, att låta oss och allmänheten veta, att doss liderliga gymnasister varit sådane, som icke genomgått 50 gymnasium. Att lärdomsskolor, i hvilka sex fremmande språk läsas, icke äro folkskolor, det synes icke behöfva bevisas. Att de icke heller kunna vara det, är gifvet nog, och att båda icke lämpligt kunnat förenas är en temligen allmän öfvertygelse. Redaktionens stora sorg öfver undertecknads i dess tanke ringa insigt i ämnet bevisar ett personligt deltagande, som jag icke vågar anse mig hafva förtjenat.

Hvad den af bladet efterlængtade nya Skolordningen angår, är vår tanke oföränderligen, att icke nyheten, utan det nyas beskaffenhet bestämmer dess värde. Och vi våga taga oss friheten tro, att äfven Kuopio Tidning gjorde bäst i att se saken från den sidan, om den eljest så behagar.

J. V. S.

49 FINSKA LITTERATURSÄLLSKAPETS ÅRSBERÄTTELSE. 10

Litteraturblad n:o 3, mars 1856

Denna årsberättelse, för hvars meddelande vi hafva att förbindligt tacka Sällskapets Sekreterare, innehåller väl intet serdeles utmärkande för Sällskapets verksamhet; men den företer likväl, såsom många dess föregångare, en vacker tafla af enskildas kärleksfulla nit och allmänt deltagande för ett sannt fosterländskt sträfvande.

Vi tro oss icke säga för mycket, om vi förklara Litteratursällskapets tillvaro och dess verksamhet, sådan den i en följd af år uppträdt, vara det vackraste Finland har att framvisa. En vacker natur är en herrlig Guds gåfva för ett land; ett tåligt och ihärdigt slägte, under jemn strid mot ett strängt klimat och en karg jord befolkande detsamma, förtjenar väl äfven betraktarens hågkomst; de utmärkta män, som i de nu lefvandes tid fört Finlands namn till jordens mest bildade folks kunskap och höjt sitt eget folks kultur och nationalmedvetande, skola än länge tillhöra det vackert märkvärdiga, landet har att berömma sig af. Men det skönaste, hvarje folk eger, är dock fosterlandskärleken röjd icke hos individen blott, utan hos hela nationen eller någon större del deraf, desto skönare ju mera medveten och rigtad mot framtiden den uppträder. Och det torde vara obestriddigt, att ingen företeelse i vårt land mera uppenbart bär denna karakter, än Finska Litteratursällskapet och dess sträfvanden, delade äfven af alla dem, hvilka arbeta för Sällskapets mål, utan att deras arbete uppträder under dess namn. 20

För skalden och sången, ja äfven för historien, sådan historieskrifningen härtills varit, är väl den lif och blod, alla själens och kroppens krafter offerande striden för fäderneslandet ett mera tacksamt föremål. Det ligger i sakens natur; ty här är passion, den plötsliga vaxlingen i händelserna, segerns eller det förtviflade motståndets ära, med sitt bländande sken kring den öfverlevandes tinning eller öfver den fallnes grafvård. Må allt det sköna, verlden vet att omtala, njuta sin rätt. Hvad vore nationerna, om detta den ögonblickliga uppoffringens ädla mod icke funnits. Men den tid skall komma – och dess början är redan kommen – då man icke på en lägre linie skall ställa, hvad som i sig sjelf är högre, det uthållande, stilla arbetet för nationernas andliga tillvaro. Det är jemförelsevis litet, svärdet har att försvara, då striden endast gäller denna torfva, som en vattenflod kan bortskölja, och detta lif, som så snart förgår. Sin plats får det först derigenom, att det utgör skyddet för detta samhällsskick, dessa lagar, denna sed, detta vetande om naturens och andens lif – allt i denna egendomliga form, som man kallar den nationela. 30 40 50

Och det finnes ur denna synpunkt ingen annan skilnad mellan det stora och lilla i arbetet för nationernas andliga lif, än den, som skapas af viljans renhet och styrka. Vetenskapen och litteraturen hafva sin måttstock för det mer eller mindre värderika. Men för nationens lif har